

Sanering van asbesthoudende vensterbanken onder risicoklasse 1

Dit protocol biedt een overzichtelijke werkmethode voor het verwijderen van asbesthoudende vensterbanken onder risicoklasse 1, waarin maximaal 15% chrysotiel aanwezig is.

Voor algemene informatie met betrekking tot de mogelijkheden en vereisten voor risicoklasse 1-saneringen wordt verwezen naar het Aedes-protocol 'Borging van asbestsaneringen onder risicoklasse 1'. Belangrijk om te vermelden is dat een risicoklasse 1-sanering GEEN gecertificeerde werkzaamheden zijn. Daarom mogen deze saneringen door iedereen worden uitgevoerd zo lang aan de wettelijke vereisten uit het Arbeidsomstandighedenbesluit wordt voldaan.

In dit Aedes-protocol wordt daarnaast (voor zover nodig) invulling gegeven aan de wettelijke bepalingen voor risicoklasse 1-saneringen om een betrouwbare borging te kunnen nastreven. In het kader van deze borging zijn concrete instrumenten omschreven, die opdrachtgevers tot hun beschikking hebben om hun verantwoordelijkheid als opdrachtgever te kunnen invullen.

Achtergrond

Op 24 juni 2020 heeft de Beoordelingscommissie SCi 547 positief gereageerd op het verzoek voor de landelijke afschaling naar risicoklasse 1 voor de sanering van asbesthoudende vensterbanken. Het verzoek en de achtergronden ervan zijn uitgebreid omschreven in het rapport 'Landelijke afschaling volgens SCi 547 – Saneren van asbesthoudende vensterbanken' (versie 3). In het rapport zijn twee sets van blootstellingsmetingen beoordeeld. Eén van voor 2017 (geheel uitgewerkt in een notitie van TNO) en van na 2017. Uit de analyse van de blootstellingsdata volgt het advies dat deze vensterbanken heel goed onder risicoklasse 1 kunnen worden gesaneerd.

Uit het rapport blijkt dat tijdens het handmatig verwijderen van geschroefde - en geplakte (in specie gelegd of met lijm bevestigd) vensterbanken met maximaal 15% chrysotiel en een maximale breedte van 35 centimeter de grenswaarde van 2.000 vezels/m³ gedurende een werkdag van 8 uur niet wordt overschreden. Bij vele proefsaneringen in het kader van het validatie-verzoek, maar ook aan de hand van in/door de 'markt' uitgevoerde afschalings op basis van de SCi 548 werd (telkens) bevestigd dat de vensterbanken veilig in zijn geheel, dus zonder breuk, kunnen worden verwijderd. Zelfs indien incidentele breuk optreedt of handmatig snippers vensterbanken uit de specie/lijm worden verwijderd, treedt geen vezelemisatie boven de grenswaarde op.

De te volgen en gevalideerde werkmethode uit het rapport, zal in de webapplicatie voor het bepalen van de risicoklasse-indeling SMA-rt worden opgenomen. Daarmee wordt voor alle betrokkenen (opdrachtgevers en –nemers) via de rapporten van asbestinventarisaties inzichtelijk gemaakt dat alléén deze werkmethode op basis van de SCi 547 is gevalideerd.

Aanpassen asbestinventarisaties

Een asbestinventarisatie heeft een houdbaarheid van drie jaar (na de datum op het rapport). Dat betekent dat wijzigingen in SMA-rt in oude rapporten van asbestinventarisaties kunnen worden aangepast. Het inventarisatiebedrijf zal daarvoor wel een nieuwe risicoklasse-indeling via SMA-rt moeten opstellen. Deze kan als inlegvel (losse bijlage) beschikbaar worden gesteld of in het rapport worden opgenomen. Op deze wijze is het voor een asbestsaneringsbedrijf zichtbaar dat de risicoklasse is aangepast naar risicoklasse 1.

Risicoklasse 1-sanering

Als aan de bovenstaande uitgangspunten wordt voldaan kunnen vensterbanken onder het regiem van risicoklasse 1 worden gesaneerd. Daardoor is het niet verplicht om een voor asbestverwijdering gecertificeerd bedrijf in te schakelen. In artikel 5 van de Arbeidsomstandighedenwet is aangegeven dat de werkgever in een risico-inventarisatie en evaluatie (RIE) heeft vastgelegd welke risico's de arbeid voor de werknemers met zich meebrengen. De meest specifieke eisen daarvoor in relatie tot een risicoklasse 1-sanering zijn omschreven in het Arbeidsomstandighedenbesluit:

- Voor alle werknemers die werkzaamheden aan asbesthoudende materialen verrichten en dus aan asbestvezels (kunnen) worden blootgesteld, wordt met regelmatige tussenpozen

een passende opleiding verzorgd welke is toegespitst op het kennisniveau en de ervaring van de werknemers (artikel 4.45a en b).

- De saneringswerkzaamheden moeten uiterlijk twee werkdagen van tevoren worden gemeld bij een daartoe aangewezen toezichthouder (artikel 4.47c).
- Regelmatige meting/controle op de concentratie asbestvezels in de lucht tijdens de sanering zonder een aanduiding van frequentie of meetduur (artikel 4.47).
- Na werkzaamheden met asbest wordt, voordat met andere werkzaamheden een aanvang wordt gemaakt, op de betreffende arbeidsplaats een eindbeoordeling uitgevoerd in de vorm van een visuele inspectie (artikel 4.47b).
- De concentratie van asbeststof in de lucht wordt zo laag mogelijk onder de grenswaarde gehouden (artikel 4.45).
- Omschrijving van maatregelen indien er het vermoeden is dat sprake is van een overschrijding van de grenswaarde, zoals in het geval van telkens meerdere breuken bij de demontage van één vensterbank (artikel 4.47a).
- Om opdrachtgevers meer handvaten te geven om controle te houden op een risicoklasse 1-sanering zijn aanvullende toezichtmaatregelen op het werkproces benoemd. Het rapport voor de landelijke afschaling doet daarmee een beroep op de verantwoordelijkheid van de eigenaar van het asbest, te weten de opdrachtgevers.

Omschrijving werkmethodiek

De onderstaande werkmethodiek is van toepassing op het verwijderen van vensterbanken die zijn vastgeschroefd- of gelijmd:

- De onderstaande werkmethodiek mag alleen worden uitgevoerd als de saneerders (relevante) onderricht en voorlichting met betrekking tot asbest en de saneringsmethodiek conform artikel 4.45a en 4.45b van het Arbeidsomstandighedenbesluit hebben gevolgd.
- De saneringslocatie met rood-wit-lint afzetten en de vloer ter grootte van het werkgebied met folie bedekken.
- Gelet op de geaccepteerde emissie-risico's (lager dan 2.000 vezels/m³ lucht) is het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen in de vorm van halfgelaatsmaskers, wegwerp-overalls en handschoenen optioneel, maar niet noodzakelijk.
- Vooraf wordt folie op de vensterbanken geplakt, zodat deze na het loskomen direct ingewikkeld kunnen worden.
- De vensterbanken (indien nodig) aan de zijkanten loshakken als de stuclaag of gipswand een stukje op de vensterbanken aanwezig is.
- De zijkanten van de vensterbanken benevelen of bevochtigen bij de aansluitingen van de muren (emissiebeperkende maatregel).
- Verwijderen van de vensterbanken zodat deze geheel (of met incidentele breuk) loskomen*: indien vastgeschroefd: de schroeven losdraaien, waarbij als emissiebeperkende maatregel de mond van de slang van de asbest-stofzuiger** (met HEPA-filter) erbij wordt gehouden; indien in specie gelegd: de vensterbanken rustig en met beleid met een beitel/wrikmes/koevoet (of vergelijkbaar handgereedschap) en hamer uit de specie tikken, terwijl als emissiebeperkende handeling de mond van de slang van de asbest-stofzuiger** (met HEPA-filter) zo dicht mogelijk bij de vensterbank wordt meebewogen met de saneringshandelingen (mee-verplaatsen met de beitel/wrikmes/koevoet).
- Als de vensterbank los is, word deze handmatig (met handkracht) omhoog bewogen en losgewrikt, terwijl als emissiebeperkende handeling de mond van de slang van de asbest-stofzuiger** (met HEPA-filter) zo dicht mogelijk bij de vensterbank wordt meebewogen met de saneringshandelingen.
- De vensterbanken dubbel ver- of inpakken als asbesthoudend materiaal. Omdat de vensterbanken van tevoren met folie zijn afgeplakt, kunnen de vensterbanken na het loskomen direct worden ingewikkeld in de folie en worden dichtgeplakt. Scherpe punten of randen met extra tape beplakken.
- De voormalige locatie van de vensterbank controleren op de aanwezigheid van achterblijvende snippers/restanten op de specie of lijmlaag. Indien aanwezig deze met

handgereedschap (zoals een hamer en beitel of een staalborstel of vergelijkbaar handgereedschap) verwijderen, terwijl als emissiebeperkende handeling de mond van de slang van de asbest-stofzuiger** (met HEPA-filter) zo dicht mogelijk bij de saneringshandelingen (mee-verplaatsen met de beitel of staalborstel) wordt meebewogen.

- De vloer in de directe omgeving van de voormalige locatie van de vensterbank schoonmaken met de asbest-stofzuiger.
- Afsluitend vindt een visuele beoordeling van het saneringsgebied plaats. De bevindingen (inclusief foto's) verwerken in een document dat aan de opdrachtgever ter beschikking kan worden gesteld en in LAVS kan worden geüpload.

* In de werkmethoediek zijn de werkzaamheden verdeeld over twee personen:

- Handelingen met betrekking tot het losmaken van de vensterbanken;
- Bedienen van de emissiebeperkende handelingen, zoals vooral de asbest stofzuiger tijdens het losmaken van de vensterbanken.

** Om het verwisselen van stofzuigerzakken zonder asbestemissie te kunnen laten plaatsvinden, moet gebruikgemaakt worden van een asbeststofzuiger, waarvan de afvallemmers ingebouwde HEPA-filters bevatten. Momenteel zijn nog slechts een beperkt aantal merken/types van dergelijke stofzuigers beschikbaar in de markt.

Beheersing van de werkmethoediek

De werkzaamheden kunnen ook door niet gecertificeerde asbestverwijderingsbedrijven worden uitgevoerd, zolang ze de saneringswerkzaamheden conform het Arbeidsomstandighedenbesluit uitvoeren. De toetsing of controle van de werkmethoediek is in eerste instantie een taak van de diverse bevoegde gezagen. De hier omschreven werkmethoediek is een belangrijk hulpmiddel. Echter, ook de opdrachtgever moet zijn verantwoording nemen om er voor te zorgen dat de saneringswerkzaamheden veilig en met zo min mogelijk (asbest)vezelemisssie worden uitgevoerd. De onderstaande instrumenten heeft de opdrachtgever in het voorbereidingstraject tot zijn beschikking:

- De wettelijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de risicoklasse 1-sanering wordt via een risico-inventarisatie en – evaluatie (RIE) door de werkgever ingevuld (artikel 5 Arbeidsomstandighedenwet). Een opdrachtgever kan via een controle van de RIE een eerste borging op het saneringstraject uitvoeren.
- Een opdrachtgever toetst bij de aanbesteding of de medewerkers, die de saneringswerkzaamheden gaan verrichten 'aantoonbaar' met regelmatige tussenpozen een passende opleiding gericht op asbest hebben gevolgd (artikel 4.45a en b Arbeidsomstandighedenbesluit).
- Tijdens de risicoklasse 1-saneringen kunnen opdrachtgevers voor de borging terugvallen op de onderstaande mogelijkheden:
 - uitvoering door gecertificeerde asbestsaneringsbedrijven;
 - gebruikmaken van toezicht door ingehuurde, deskundige toezichthouders van saneringsbedrijven (Deskundig toezichthouder asbestsanering - DTA-er), inventarisatiebedrijven (Deskundig Inventariseerder asbest – DIA) en/of overige specialisten in de asbestsector, zoals onder andere veiligheidskundigen, asbestdeskundigen (ADK-er), etc.
- Opdrachtgevers met 'aantoonbare' ervaring op het gebied van asbest moeten in staat zijn om asbestgerichte audits uit te voeren tijdens de saneringen.
- Een tussentijdse controle/toetsing van de meetgegevens tijdens de risicoklasse 1-saneringen.
- Tot slot ligt in het kader van het 'normale' bouwtoezicht een oplevering (eventueel in delen) van de saneringslocaties voor de hand, waarbij ook de visuele eindinspecties van het verwijderingsbedrijf of geaccrediteerde laboratorium kunnen worden meegewogen.

In opdracht van: Aedes Vereniging van Woningcorporaties
Datum: 6 juli 2020
Opsteller: Prins Milieu Consultancy b.v.